

ETKİN FİNANS YÖNETİMİ UYGULAMALARININ İŞLETME PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

THE EFFECTS OF EFFECTIVE FINANCIAL MANAGEMENT PRACTICES ON BUSINESS PERFORMANCE

Yasemin ADSIZ

Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü, ysmnadsiz@icloud.com,

<https://orcid.org/0009-0005-3841-5927>

ÖZET

Bu çalışma, etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Araştırma, likidite yönetimi, finansal risk yönetimi, inovasyon yatırımları ve kurumsal yönetim uygulamaları gibi çeşitli finans yönetimi boyutlarını ele almaktadır. Çalışmanın amacı, bu uygulamaların işletmelerin finansal performansı üzerindeki etkilerini analiz etmek, sektörel farklılıkları ortaya koymak ve ülkeler arası karşılaştırmalar yaparak makroekonomik faktörlerin etkilerini değerlendirmektir. Araştırma metodolojisi, hem nicel hem de nitel yöntemleri içeren karma bir yaklaşım benimsemektedir. Nicel analizler için panel veri analizi, çoklu regresyon analizi ve ANOVA gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Nitel veriler ise derinlemesine mülakatlar ve vaka çalışmaları yoluyla toplanmıştır. Çalışma, Türkiye ve Endonezya'daki imalat ve finans sektörlerinden seçilen işletmeleri kapsamaktadır. Bulgular, etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerinde genel olarak olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle, likidite yönetimi, finansal risk yönetimi ve inovasyon yatırımlarının işletmelerin kârlılığı ve piyasa değeri üzerinde pozitif etkileri olduğu tespit edilmiştir. Sektörel analizler, imalat ve finans sektörleri arasında finans yönetimi uygulamalarının etkinliği açısından anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Ülkeler arası karşılaştırmalar ise makroekonomik faktörlerin, özellikle döviz kuru volatilitésinin, işletmelerin finansal performansı üzerindeki önemli etkisini vurgulamıştır.

Çalışma ayrıca, finansal teknolojilerin (FinTech) ve dijital dönüşümün işletmelerin finans yönetimi stratejileri üzerindeki etkilerini de incelemiştir. Bulgular, dijital finansal inovasyonların ve bilgi yönetimi uygulamalarının işletmelerin operasyonel verimliliğini artırdığını ve rekabet avantajı sağladığını göstermektedir. Sonuç olarak, bu araştırma etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki kritik rolünü ortaya koymaktadır. Çalışmanın bulguları, işletme yöneticileri ve finansal karar alıcılar için önemli çıkarımlar sunmakta ve gelecekteki araştırmalar için yeni yönler önermektedir. Özellikle, sürdürülebilirlik odaklı finans yönetimi uygulamaları ve çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) faktörlerinin finansal kararlara entegrasyonu gibi konular, gelecekteki araştırmalar için potansiyel alanlar olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finans Yönetimi, İşletme Performansı, Finansal Risk Yönetimi, Likidite Yönetimi, İnovasyon Yatırımları, Kurumsal Yönetim, Finansal Teknolojiler, Makroekonomik Faktörler, Sektörel Analiz, Karşılaştırmalı Ülke Analizi.

ABSTRACT

This study comprehensively examines the effects of effective financial management practices on business performance. The research addresses various financial management dimensions such as liquidity management, financial risk management, innovation investments and corporate governance practices. The aim of the study is to analyse the effects of these practices on the financial performance of enterprises, to reveal sectoral differences and to

evaluate the effects of macroeconomic factors by making cross-country comparisons. The research methodology adopts a mixed approach including both quantitative and qualitative methods. Statistical techniques such as panel data analysis, multiple regression analysis and ANOVA were used for quantitative analyses. Qualitative data were collected through in-depth interviews and case studies. The study covers selected enterprises from manufacturing and finance sectors in Turkey and Indonesia. The findings show that effective financial management practices have an overall positive impact on business performance. In particular, liquidity management, financial risk management and innovation investments are found to have positive effects on the profitability and market capitalisation of enterprises. Sectoral analyses reveal that there are significant differences between manufacturing and financial sectors in terms of the effectiveness of financial management practices. Cross-country comparisons emphasised the significant impact of macroeconomic factors, especially exchange rate volatility, on the financial performance of enterprises.

The study also examined the effects of financial technologies (FinTech) and digital transformation on the financial management strategies of enterprises. The findings show that digital financial innovations and knowledge management practices improve the operational efficiency of enterprises and provide competitive advantage. As a result, this research reveals the critical role of effective financial management practices on business performance. The findings of the study provide important implications for business managers and financial decision makers and suggest new directions for future research. In particular, sustainability-oriented financial management practices and the integration of environmental, social and governance (ESG) factors into financial decisions stand out as potential areas for future research.

Keywords: Financial Management, Business Performance, Financial Risk Management, Liquidity Management, Innovation Investments, Corporate Governance, Financial Technologies, Macroeconomic Factors, Sectoral Analysis, Comparative Country Analysis.

GİRİŞ

Bu çalışmanın temel amacı, etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Günümüzün rekabetçi ve hızla değişen iş ortamında, işletmelerin finansal kaynaklarını optimize etmeleri ve risk yönetimi stratejilerini etkin bir şekilde uygulamaları, sürdürülebilir büyüme ve rekabet avantajı elde etmek için kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkilerinin anlaşılması, hem akademik literatüre katkı sağlamak hem de pratik uygulayıcılara yol göstermek açısından büyük önem taşımaktadır.

Çalışmanın önemi, birkaç temel noktada ortaya çıkmaktadır. İlk olarak, bu araştırma, finans yönetimi uygulamalarını geniş bir perspektiften ele alarak, likidite yönetimi, finansal risk yönetimi, inovasyon yatırımları ve kurumsal yönetim uygulamaları gibi çeşitli boyutları incelemektedir. Bu bütüncül yaklaşım, finans yönetiminin farklı yönlerinin işletme performansı üzerindeki etkilerini daha iyi anlamaya olanak sağlamaktadır. Örneğin, Sathyamoorthi ve arkadaşları (2020) tarafından Botswana'daki ticari bankalar üzerine yapılan çalışma, finansal risk yönetiminin önemini vurgulamıştır. Bu çalışma ise, risk yönetiminin yanı sıra diğer finans yönetimi uygulamalarının da etkilerini inceleyerek daha kapsamlı bir analiz sunmaktadır.

İkinci olarak, bu araştırma, sektörel farklılıkları ve ülkeler arası karşılaştırmaları içermektedir. İmalat ve finans sektörlerinin karşılaştırılması, sektöre özgü finans yönetimi stratejilerinin önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca, Türkiye ve Endonezya gibi gelişmekte

olan iki ekonominin karşılaştırmalı analizi, makroekonomik faktörlerin ve kurumsal çevrenin finans yönetimi uygulamaları üzerindeki etkilerini anlamak açısından değerli içgörüler sunmaktadır. Bu yaklaşım, Jefry ve Djazuli (2020) tarafından Endonezya Borsası'nda yapılan çalışmanın bulgularını genişletmekte ve farklı bağlamlarda finans yönetimi uygulamalarının etkilerini incelemektedir.

Üçüncü olarak, bu çalışma, güncel finans yönetimi trendlerini ve dijital dönüşümün etkilerini de dikkate almaktadır. Al-Dmour vd. (2020) tarafından vurgulanan bilgi yönetimi uygulamalarının önemi ve Fentaw ve Thakkar (2022) tarafından incelenen finansal inovasyonların etkileri, bu çalışmada da ele alınmaktadır. Bu güncel konuların incelenmesi, işletmelerin değişen finansal ortama nasıl adapte olabileceklerine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Son olarak, bu çalışmanın önemi, teorik çerçeve ile pratik uygulamalar arasında köprü kurma çabasında yatmaktadır. Araştırma sonuçları, akademik literatüre katkı sağlamanın yanı sıra, işletme yöneticileri ve finansal karar alıcılar için de uygulanabilir öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, Toraman vd. (2009) tarafından vurgulanan entellektüel sermayenin önemi ve Michaels (2017) tarafından incelenen kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının etkileri gibi konuları pratik yönetim stratejilerine dönüştürmeyi hedeflemektedir.

Araştırma Soruları ve Hipotezler

Bu çalışma, aşağıdaki temel araştırma sorularını yanıtlamayı amaçlamaktadır:

1. Etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkileri nelerdir?
2. Finans yönetimi uygulamalarının etkinliği açısından sektörler arasında ne tür farklılıklar ve benzerlikler bulunmaktadır?
3. Makroekonomik faktörler ve kurumsal çevre, finans yönetimi uygulamalarının etkinliğini nasıl etkilemektedir?
4. Finansal inovasyon ve dijital dönüşüm, işletmelerin finans yönetimi stratejilerini nasıl şekillendirmektedir?

Bu araştırma sorularına dayanarak, aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

- H1: Etkin likidite yönetimi, işletmelerin finansal performansını pozitif yönde etkilemektedir.
- H2: Kapsamlı finansal risk yönetimi uygulamaları, işletmelerin kârlılığını artırmaktadır.
- H3: İnovasyon yatırımlarının yoğunluğu ile işletme değeri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.
- H4: Kurumsal yönetim uygulamalarının kalitesi, işletmelerin finansal performansını olumlu yönde etkilemektedir.
- H5: Finans yönetimi uygulamalarının etkinliği, imalat ve finans sektörleri arasında anlamlı farklılıklar göstermektedir.
- H6: Döviz kuru volatilitesi, işletmelerin finansal performansını negatif yönde etkilemektedir.
- H7: Finansal teknolojilerin (FinTech) adaptasyonu, işletmelerin operasyonel verimliliğini artırmaktadır.

Bu hipotezler, literatürdeki mevcut çalışmalardan elde edilen bulgulara dayanmaktadır ve çalışmanın analiz bölümünde test edilecektir. Hipotezlerin test edilmesi, finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkilerini daha iyi anlamaya ve sektörel ve

ülkeler arası farklılıkları ortaya çıkarmaya yardımcı olacaktır. Ayrıca, bu hipotezlerin test edilmesi, güncel finans yönetimi trendlerinin ve makroekonomik faktörlerin etkilerini de aydınlatacaktır.

Etkin Finans Yönetimi Kavramı ve Uygulamaları

Etkin finans yönetimi, işletmelerin finansal kaynaklarını optimize ederek hem kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama hem de uzun vadeli değer yaratma sürecini ifade eden kapsamlı bir kavramdır. Bu kavram, işletmenin nakit akışlarının yönetimi, yatırım kararları, finansman kaynakları ve risk yönetimi gibi geniş bir yelpazeyi içermektedir. Etkin finans yönetimi uygulamaları, işletmelerin finansal sağlığını koruma ve geliştirme amacıyla sistematik bir yaklaşım benimsemelerini gerektirir. Bu bağlamda, finansal risk yönetimi önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Sathyamoorthi ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan çalışma, finansal risk yönetimi uygulamalarının Botswana'daki ticari bankaların finansal performansı üzerindeki etkisini incelemiş ve bu uygulamaların kurumların finansal istikrarını artırdığını ortaya koymuştur. Bu bulgu, etkin finans yönetiminin önemli bir bileşeni olan risk yönetiminin, işletmelerin finansal sağlamlığı üzerindeki pozitif etkisini vurgulamaktadır.

Finansal inovasyon ve dijital finans uygulamaları, etkin finans yönetiminin güncel ve kritik bileşenleri haline gelmiştir. Al-Dmour vd. (2020) tarafından yapılan çalışma, bilgi yönetimi uygulamalarının dijital finansal inovasyon üzerindeki etkisini araştırmış ve banka yöneticilerinin bu süreçteki kritik rolünü vurgulamıştır. Bu araştırma, modern finans yönetiminde teknolojik yeniliklerin ve bilgi yönetiminin artan önemini göstermektedir.

Etkin finans yönetimi uygulamalarının bir diğer önemli boyutu, likidite ve faaliyet yönetimidir. Musyirifah (2020), Endonezya'daki kağıt hamuru ve kağıt alt sektöründeki imalat şirketlerinde likidite ve faaliyet oranlarının kârlılık üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu çalışma, işletme sermayesi yönetiminin ve operasyonel verimliliğin finansal performans üzerindeki etkisini ortaya koyarak, etkin finans yönetiminin çok boyutlu doğasını vurgulamaktadır.

İşletme Performansı: Tanım ve Ölçütler

İşletme performansı, bir organizasyonun belirli bir zaman diliminde hedeflerine ulaşma derecesini gösteren çok boyutlu bir kavramdır. Performans ölçütleri, finansal ve finansal olmayan göstergeleri içerebilmektedir. Finansal performans göstergeleri arasında kârlılık oranları, likidite oranları ve büyüme oranları yer alırken; finansal olmayan göstergeler müşteri memnuniyeti, inovasyon kapasitesi ve operasyonel etkinlik gibi faktörleri kapsamaktadır. Tunçer (2006), çok boyutlu performans değerlendirme modellerinin önemini vurgulayarak, Balanced Scorecard uygulamasının işletme performansının daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine olanak sağladığını belirtmiştir. Bu yaklaşım, geleneksel finansal ölçütlerin ötesine geçerek, işletme performansının daha bütüncül bir perspektiften değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. İşletme performansının değerlendirilmesinde, geleneksel finansal ölçütlerin yanı sıra, entellektüel sermaye ve inovasyon kapasitesi gibi faktörler de önem kazanmıştır. Toraman vd. (2009), işletmelerde inovasyon sürecinde entellektüel sermayenin rolünü ve yönetim muhasebesi kapsamında değerlendirilmesini incelemiştir. Bu çalışma, finansal olmayan performans göstergelerinin işletmelerin uzun vadeli başarısında kritik bir role sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Noviyati ve Agustingsih (2023), gıda ve içecek imalat sektöründeki şirketlerin finansal performansı, kaldıraç ve şirket büyüklüğünün şirket değeri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışma, farklı finansal ve operasyonel faktörlerin işletme performansı

üzerindeki etkilerini inceleyerek, performans ölçümünün çok boyutlu doğasını ortaya koymaktadır.

Finans Yönetimi ve İşletme Performansı İlişkisi

Finans yönetimi ve işletme performansı arasındaki ilişki, son yıllarda akademik literatürde geniş yer bulan bir araştırma alanıdır. Etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki olumlu etkisi, çeşitli sektörlerde ve farklı ülkelerde yapılan çalışmalarla desteklenmektedir. Edouard (2021) tarafından Ruanda'daki özel sigorta şirketleri üzerine yapılan araştırma, finansal yönetim uygulamalarının şirketlerin finansal performansı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, etkin finans yönetiminin sigorta sektöründeki önemini vurgulamakta ve sektöre özgü finans yönetimi stratejilerinin geliştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Battisti vd. (2022) bilgi yönetimi uygulamalarının küresel start-up'ların finansal performansı üzerindeki etkisini incelemiş ve bu uygulamaların performansı olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir. Bu bulgu, özellikle hızlı büyüme ve uluslararasılaşma hedefleyen genç işletmeler için bilgi yönetiminin finansal başarıdaki kritik rolünü göstermektedir.

Fentaw ve Thakkar (2022) Etiyopya'daki özel ticari bankaların kârlılığı üzerinde finansal inovasyonların etkisini incelemiş ve bu inovasyonların bankaların performansını artırdığını ortaya koymuştur. Bu çalışma, finansal teknolojilerin ve yenilikçi ürünlerin bankacılık sektöründeki performans artışına katkısını vurgulamaktadır. Makroekonomik faktörlerin finans yönetimi ve işletme performansı üzerindeki etkisi de göz ardı edilmemelidir. Jefry ve Djazuli (2020), enflasyon, faiz oranları ve döviz kurlarının Endonezya Borsası'nda işlem gören imalat şirketlerinin hisse senedi fiyatları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışma, makroekonomik değişkenlerin işletmelerin finansal performansını ve dolayısıyla piyasa değerini etkilediğini göstermiştir. Kurumsal yönetim uygulamaları ve finansal performans arasındaki ilişki de literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Lawal (2016), kurumsal yönetim kodlarının çifte düzenleme sorununu ve bunun firmaların performansı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Michaels (2017) ise kurumsal sosyal sorumluluk açıklamalarının bilgi asimetrisi ve sermaye maliyeti üzerindeki etkisini araştırmış ve bu açıklamaların finansal performansı dolaylı olarak etkileyebileceğini ortaya koymuştur.

Finansal Risk Yönetimi

Finansal risk yönetimi, işletmelerin karşılaşılabileceği finansal belirsizlikleri ve potansiyel zararları minimize etmeyi amaçlayan stratejik bir süreçtir. Bu süreç, risklerin tanımlanması, ölçülmesi, değerlendirilmesi ve yönetilmesini kapsar. Etkin bir finansal risk yönetimi, işletmelerin finansal istikrarını korumalarına ve sürdürülebilir büyüme sağlamalarına yardımcı olur. Sathyamoorthi ve arkadaşları (2020) tarafından Botsvana'daki ticari bankalar üzerine yapılan araştırma, finansal risk yönetimi uygulamalarının bankaların finansal performansı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, özellikle kredi riski, likidite riski ve operasyonel risk yönetiminin bankaların kârlılığını ve genel finansal sağlığını iyileştirdiğini ortaya koymuştur. Finansal risk yönetiminin bir diğer önemli boyutu, döviz kuru riskidir. Özellikle uluslararası ticaret yapan veya yabancı para cinsinden borçlanma gerçekleştiren işletmeler için bu risk kritik öneme sahiptir. Jefry ve Djazuli (2020), Endonezya Borsası'nda işlem gören imalat şirketlerinin hisse senedi fiyatlarının döviz kuru dalgalanmalarından nasıl etkilendiğini incelemiştir. Bu araştırma, döviz kuru riskinin etkin yönetiminin, şirketlerin piyasa değeri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla, işletmelerin döviz kuru riskini yönetmek için forward, futures ve opsiyon gibi türev finansal araçları kullanmaları, finansal istikrarlarını korumak açısından büyük önem taşımaktadır.

Finansal risk yönetiminde bir diğer kritik nokta, sistematik risk faktörlerinin analizidir. Hidayat ve Sutria (2022), Endonezya'daki madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin kâr yönetimi uygulamalarını incelemiş ve vergi yükü, vergi planlaması ve kârlılığın bu uygulamalar üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışma, işletmelerin sistematik risk faktörlerini nasıl yönettiklerini ve bu yönetimin finansal performans üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur. Sonuç olarak, etkin finansal risk yönetimi, işletmelerin sadece mikro düzeydeki riskleri değil, aynı zamanda makroekonomik ve sektörel risk faktörlerini de dikkate almasını gerektirmektedir.

Finansal İnovasyon ve Dijital Finans

Finansal inovasyon ve dijital finans, günümüz iş dünyasında rekabet avantajı sağlamanın ve finansal verimliliği artırmanın kritik araçları haline gelmiştir. Bu alandaki gelişmeler, geleneksel finans yönetimi uygulamalarını dönüştürmekte ve işletmelere yeni fırsatlar sunmaktadır. Al-Dmour vd. (2020) tarafından yapılan çalışma, bilgi yönetimi uygulamalarının dijital finansal inovasyon üzerindeki etkisini incelemiş ve banka yöneticilerinin bu süreçteki rolünü vurgulamıştır. Bu araştırma, finansal inovasyonun sadece teknolojik bir süreç olmadığını, aynı zamanda örgütsel bilgi yönetimi ve liderlik becerilerini de gerektirdiğini ortaya koymuştur. Fentaw ve Thakkar (2022), Etiyopya'daki özel ticari bankaların kârlılığı üzerinde finansal inovasyonların etkisini araştırmıştır. Bu çalışma, yenilikçi finansal ürünlerin ve hizmetlerin bankaların performansını olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Özellikle mobil bankacılık, internet bankacılığı ve elektronik ödeme sistemleri gibi dijital finans uygulamalarının, operasyonel maliyetleri düşürdüğü ve müşteri memnuniyetini artırdığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, finansal inovasyonun ve dijital dönüşümün, modern finans yönetiminin ayrılmaz bir parçası haline geldiğini göstermektedir.

Finansal inovasyon ve dijital finans uygulamalarının bir diğer önemli boyutu, finansal kapsayıcılığı artırma potansiyelidir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, geleneksel bankacılık hizmetlerine erişimi kısıtlı olan kesimlerin finansal sisteme dahil edilmesinde bu uygulamalar kritik rol oynamaktadır. Kağnicioğlu ve Seyfedin (2019), Etiyopya'daki mikro ve küçük işletmelerin finansal yönetim uygulamalarının büyüme ve gelişme üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu çalışma, dijital finansal hizmetlerin küçük işletmelerin finansmana erişimini kolaylaştırdığını ve böylece büyümelerini desteklediğini ortaya koymuştur.

Bilgi Yönetimi Uygulamaları

Bilgi yönetimi, işletmelerin sahip oldukları bilgi birikimini etkin bir şekilde kullanarak, karar alma süreçlerini iyileştirmelerine ve rekabet avantajı elde etmelerine olanak sağlayan stratejik bir yaklaşımdır. Finans yönetimi bağlamında bilgi yönetimi, finansal verilerin toplanması, analizi ve kullanılmasını kapsayan geniş bir alanı ifade etmektedir. Battisti vd. (2022) tarafından yapılan araştırma, bilgi yönetimi uygulamalarının küresel start-up'ların finansal performansı üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu çalışma, etkin bilgi yönetiminin, özellikle hızlı büyüme ve uluslararasılaşma sürecindeki işletmelerin finansal başarısında kritik bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bilgi yönetimi uygulamalarının bir diğer önemli boyutu, entellektüel sermayenin yönetimidir. Toraman vd. (2009), işletmelerde inovasyon sürecinde entellektüel sermayenin rolünü ve yönetim muhasebesi kapsamında değerlendirilmesini incelemiştir. Bu araştırma, entellektüel sermayenin etkin yönetiminin, işletmelerin inovasyon kapasitesini artırdığını ve dolayısıyla finansal performanslarını iyileştirdiğini göstermiştir. Özellikle, insan sermayesi, yapısal sermaye ve ilişkisel sermaye gibi entellektüel sermaye bileşenlerinin ölçülmesi ve yönetilmesi, modern finans yönetiminin önemli bir parçası haline gelmiştir.

Bilgi yönetimi uygulamalarının finansal karar alma süreçlerine entegrasyonu, işletmelerin risk yönetimi ve stratejik planlama kapasitelerini de artırmaktadır. Michaels (2017) tarafından yapılan çalışma, kurumsal sosyal sorumluluk açıklamalarının bilgi asimetrisi ve sermaye maliyeti üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, etkin bilgi yönetimi ve şeffaf iletişim stratejilerinin, işletmelerin sermaye maliyetini düşürebileceğini ve yatırımcı güvenini artırabileceğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla, bilgi yönetimi uygulamaları, sadece içsel süreçlerin optimizasyonunu değil, aynı zamanda dış paydaşlarla olan ilişkilerin yönetimini de kapsayan bütüncül bir yaklaşımı gerektirmektedir.

Likidite ve Faaliyet Yönetimi

Likidite ve faaliyet yönetimi, işletmelerin günlük operasyonlarını sürdürebilmeleri ve kısa vadeli yükümlülüklerini karşılayabilmeleri için kritik öneme sahip finansal yönetim boyutlarıdır. Etkin likidite yönetimi, işletmenin nakit akışlarını optimize ederek, finansal esneklik sağlar ve beklenmedik durumlarla başa çıkma kapasitesini artırır. Faaliyet yönetimi ise, işletmenin varlıklarını ve kaynaklarını ne kadar verimli kullandığını gösteren bir performans göstergesidir. Musyirifah (2020), Endonezya'daki kağıt hamuru ve kağıt alt sektöründeki imalat şirketlerinde likidite ve faaliyet oranlarının kârlılık üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu çalışma, etkin likidite ve faaliyet yönetiminin işletmelerin finansal performansını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Likidite yönetiminin önemli bir bileşeni, işletme sermayesi yönetimidir. İşletme sermayesi, dönen varlıklar ile kısa vadeli yükümlülükler arasındaki farkı ifade eder ve işletmenin günlük operasyonlarını finanse etmek için kullandığı kaynakları temsil eder. Yuliani, Sudarma ve Solimun (2012), Endonezya Borsası'nda işlem gören imalat sektöründeki şirketlerin çeşitlendirme stratejilerinin, yatırım fırsatlarının ve çevresel dinamiklerin firma değeri üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, etkin işletme sermayesi yönetiminin, özellikle dinamik ve rekabetçi piyasa koşullarında, firma değerini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermiştir.

Faaliyet yönetiminin bir diğer önemli boyutu, varlık kullanım etkinliğidir. Bu, işletmenin sahip olduğu varlıkları ne kadar verimli kullandığını gösteren bir ölçüttür. Noviyati ve Agustingsih (2023), gıda ve içecek imalat sektöründeki şirketlerin finansal performansı, kaldıraç ve şirket büyüklüğünün şirket değeri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışma, etkin varlık yönetiminin ve yüksek varlık devir hızının, şirket değerini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla, işletmelerin rekabet avantajı elde etmeleri ve sürdürülebilir büyüme sağlamaları için, likidite ve faaliyet yönetimini stratejik bir perspektifle ele almaları gerekmektedir.

Enflasyon ve Faiz Oranlarının Etkileri

Enflasyon ve faiz oranları, işletmelerin finansal yönetim stratejilerini şekillendiren temel makroekonomik değişkenlerdir. Bu faktörler, işletmelerin nakit akışlarını, yatırım kararlarını, finansman maliyetlerini ve genel finansal performanslarını doğrudan etkilemektedir. Enflasyon, paranın satın alma gücündeki düşüşü ifade ederken, faiz oranları sermayenin fiyatını temsil etmektedir. Bu iki değişken arasındaki dinamik ilişki, finansal yöneticilerin karar alma süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Jefry ve Djazuli (2020) tarafından yapılan çalışma, enflasyon ve faiz oranlarının Endonezya Borsası'nda işlem gören imalat şirketlerinin hisse senedi fiyatları üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, enflasyon oranlarındaki artışın genellikle hisse senedi fiyatlarını olumsuz etkilediğini, çünkü yüksek enflasyonun şirketlerin reel gelirlerini ve kâr marjlarını azalttığını ortaya koymuştur. Öte yandan, faiz oranlarındaki artışın da hisse senedi fiyatları üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bunun nedeni, yüksek faiz oranlarının şirketlerin borçlanma maliyetlerini artırması ve yatırımcıların risk-getiri tercihlerini etkilemesidir.

Enflasyon ve faiz oranlarının işletme finansmanı üzerindeki etkisi, özellikle çalışma sermayesi yönetiminde kendini göstermektedir. Yüksek enflasyon dönemlerinde, işletmeler stok yönetimi konusunda daha dikkatli davranmak zorunda kalırlar. Çünkü enflasyon, stok maliyetlerini artırırken, stokların değerini de aşındırabilir. Bu durum, işletmeleri daha sık ve küçük miktarlarda stok alımı yapmaya yönlendirebilir. Aynı zamanda, alacak yönetimi de enflasyondan etkilenir; işletmeler, alacaklarını daha hızlı tahsil etme eğiliminde olurlar çünkü gecikmiş ödemeler, paranın zaman değeri nedeniyle daha maliyetli hale gelir. Faiz oranlarındaki değişimler ise işletmelerin sermaye yapısı kararlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Düşük faiz oranları dönemlerinde, işletmeler borçlanma yoluyla finansmanı daha cazip bulabilirler. Çünkü düşük faiz oranları, borçlanma maliyetlerini azaltır ve kaldıraç etkisiyle potansiyel kârları artırabilir. Ancak, faiz oranlarının yükselmesi durumunda, yüksek borçluluk oranına sahip işletmeler finansal sıkıntı yaşayabilirler. Bu nedenle, finansal yöneticilerin faiz oranı tahminlerini dikkate alarak optimal sermaye yapısını belirlemeleri kritik öneme sahiptir.

Döviz Kuru Dalgalanmaları

Döviz kuru dalgalanmaları, özellikle uluslararası ticaret yapan veya yabancı para cinsinden borçlanma gerçekleştiren işletmeler için önemli bir risk faktörüdür. Kur riski, işletmelerin nakit akışlarını, kârlılıklarını ve bilanço değerlerini doğrudan etkileyebilir. Bu nedenle, etkin bir kur riski yönetimi, modern finans yönetiminin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Handri vd. (2021) tarafından yapılan çalışma, Endonezya'daki makroekonomik faktörlerin imalat sektöründeki yatırımlar üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, döviz kuru dalgalanmalarının yatırım kararları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, yerel para biriminin değer kaybetmesi, ithal girdi kullanan işletmelerin maliyetlerini artırırken, ihracat odaklı işletmelerin rekabet gücünü artırabilir. Bu durum, sektördeki yatırım dinamiklerini ve işletmelerin finansal stratejilerini doğrudan etkilemektedir. Döviz kuru riskinin yönetiminde, işletmeler çeşitli finansal türev araçlardan yararlanabilirler. Forward sözleşmeler, futures kontratları, opsiyonlar ve swap işlemleri, kur riskinden korunmak için sıkça kullanılan enstrümanlardır. Ancak, bu araçların etkin kullanımı, finansal yöneticilerin sofistike risk yönetimi becerilerine sahip olmasını gerektirir. Ayrıca, aşırı hedge pozisyonları alınması durumunda, işletmeler potansiyel kâr fırsatlarını kaçırabilirler. Bu nedenle, optimal bir hedge stratejisi geliştirmek, işletmelerin finansal yönetim süreçlerinin önemli bir parçasıdır.

Döviz kuru dalgalanmalarının bir diğer önemli etkisi, yabancı para cinsinden borçlanma üzerinde görülmektedir. Yerel para biriminin değer kaybetmesi durumunda, yabancı para cinsinden borçların yerel para birimi cinsinden değeri artacaktır. Bu durum, işletmelerin borç servis yükünü artırabilir ve finansal sıkıntıya yol açabilir. Dolayısıyla, finansal yöneticilerin borçlanma stratejilerini belirlerken, kur riskini dikkate almaları ve gerektiğinde bu riski hedge etmeleri büyük önem taşımaktadır.

Sektörel Politikalar ve Yatırım Ortamı

Sektörel politikalar ve yatırım ortamı, işletmelerin finansal kararlarını ve performanslarını etkileyen makroekonomik faktörlerin önemli bir bileşenidir. Hükümetlerin uyguladığı ekonomi politikaları, vergi düzenlemeleri, teşvik programları ve yasal çerçeve, işletmelerin faaliyet gösterdikleri sektörlerdeki rekabet dinamiklerini ve yatırım fırsatlarını şekillendirmektedir. Del Carpio vd. (2015) tarafından yapılan çalışma, Endonezya'daki imalat sektöründe asgari ücret politikalarının istihdam üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, sektörel politikaların işletmelerin maliyet yapıları ve istihdam kararları üzerindeki doğrudan etkisini ortaya koymuştur. Örneğin, asgari ücret artışları, emek-yoğun sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin maliyetlerini artırabilir ve bu durum, işletmeleri daha sermaye-yoğun

üretim tekniklerine yönlendirebilir. Bu tür politika değişiklikleri, işletmelerin finansman ihtiyaçlarını ve yatırım stratejilerini yeniden şekillendirmelerine neden olabilir.

Yatırım ortamının bir diğer önemli bileşeni, vergi politikalarıdır. Hidayat ve Sutria (2022) tarafından yapılan çalışma, Endonezya'daki madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin vergi yükü, vergi planlaması ve kârlılık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırma, vergi politikalarının işletmelerin finansal performansı ve yatırım kararları üzerindeki etkisini ortaya koymuştur. Örneğin, yüksek kurumlar vergisi oranları, işletmelerin yatırım iştahını azaltabilir veya onları daha agresif vergi planlaması stratejileri benimsemeye itebilir. Öte yandan, yatırım teşvikleri ve vergi indirimleri, belirli sektörlerde veya bölgelerde yatırımları teşvik edebilir. Sektörel politikaların bir diğer önemli boyutu, düzenleyici çerçevedir. Lawal (2016) tarafından yapılan çalışma, kurumsal yönetim kodlarının çifte düzenleme sorununu ve bunun firmaların performansı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Bu araştırma, düzenleyici çerçevenin işletmelerin kurumsal yönetim uygulamalarını ve dolayısıyla finansal performanslarını nasıl etkilediğini göstermektedir. Örneğin, sıkı kurumsal yönetim düzenlemeleri, işletmelerin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırabilir, bu da yatırımcı güvenini ve sermayeye erişimi olumlu yönde etkileyebilir.

Yatırım ortamının kalitesi, doğrudan yabancı yatırımları (DYY) da etkilemektedir. Prihatin ve Aisyah (2022) tarafından yapılan çalışma, Endonezya'daki para politikasının imalat sanayi sektörünün performansı üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, makroekonomik istikrarın ve öngörülebilir politika ortamının, yabancı yatırımcıların kararları üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. İstikrarlı bir makroekonomik ortam ve yatırımcı dostu politikalar, DYY girişlerini artırabilir, bu da teknoloji transferi, istihdam yaratma ve ekonomik büyüme açısından olumlu sonuçlar doğurabilir.

İmalat Sektöründe Finans Yönetimi Uygulamaları

İmalat sektörü, ekonominin temel taşlarından biri olarak, finans yönetimi uygulamaları açısından kendine özgü dinamiklere ve zorluklara sahiptir. Bu sektördeki işletmeler, yüksek sabit yatırım gereksinimleri, stok yönetimi kompleksitesi, tedarik zinciri riskleri ve değişken talep koşulları gibi faktörlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu bağlamda, etkin finans yönetimi uygulamaları, imalat işletmelerinin sürdürülebilir büyüme sağlamaları ve rekabet avantajı elde etmeleri için kritik öneme sahiptir. İmalat sektöründe çalışma sermayesi yönetimi, finans yönetiminin en önemli bileşenlerinden biridir. Musyriyah (2020) tarafından yapılan çalışma, Endonezya'daki kağıt hamuru ve kağıt alt sektöründeki imalat şirketlerinde likidite ve faaliyet oranlarının kârlılık üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, etkin stok yönetimi ve alacak tahsilat sürelerinin optimizasyonunun, işletmelerin kârlılığını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Özellikle, stok devir hızının artırılması ve alacak tahsilat sürelerinin kısaltılması, işletmelerin nakit döngüsünü iyileştirerek, likidite pozisyonlarını güçlendirmektedir.

İmalat sektöründeki bir diğer önemli finans yönetimi uygulaması, sermaye bütçelemesi ve yatırım kararlarıdır. Yuliani, Sudarma ve Solimun (2012), Endonezya Borsası'nda işlem gören imalat sektöründeki şirketlerin çeşitlendirme stratejilerinin, yatırım fırsatlarının ve çevresel dinamiklerin firma değeri üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu çalışma, etkin sermaye bütçelemesi ve yatırım kararlarının, özellikle dinamik piyasa koşullarında, firma değerini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermiştir. İmalat işletmeleri, teknolojik yeniliklere ayak uydurmak ve üretim kapasitelerini artırmak için sürekli yatırım yapmak zorundadırlar. Bu bağlamda, net bugünkü değer (NBD), iç verim oranı (İVO) ve geri ödeme süresi gibi yatırım değerlendirme tekniklerinin etkin kullanımı, kaynakların optimal dağılımını sağlamada kritik öneme sahiptir.

Türkiye ve Endonezya Örnekleri

Türkiye ve Endonezya, gelişmekte olan ekonomiler arasında yer alan ve güçlü imalat sektörlerine sahip iki ülkedir. Bu iki ülkenin imalat sektörlerindeki finans yönetimi uygulamalarının karşılaştırılması, benzer ekonomik yapılara sahip ülkelerdeki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koyması açısından önemlidir. Endonezya özelinde, Handri vd. (2021) tarafından yapılan çalışma, ülkedeki petrol fiyatları (CPI) ve makroekonomik faktörlerin imalat sektöründeki yatırımlar üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, makroekonomik istikrarın ve enerji fiyatlarının, imalat sektöründeki yatırım kararları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar, enerji-yoğun imalat alt sektörlerindeki işletmelerin maliyet yapılarını ve kârlılıklarını doğrudan etkilemektedir. Bu durum, Endonezya'daki imalat işletmelerinin finansal risk yönetimi stratejilerini şekillendirmekte ve enerji verimliliğine yönelik yatırımları teşvik etmektedir.

Türkiye bağlamında, doğrudan imalat sektörüne odaklanan bir çalışma verilmemiş olsa da, Toraman vd. (2009) tarafından yapılan araştırma, Türkiye'deki işletmelerde inovasyon sürecinde entellektüel sermayenin rolünü ve yönetim muhasebesi kapsamında değerlendirilmesini incelemiştir. Bu çalışma, Türkiye'deki işletmelerin, özellikle imalat sektöründe, inovasyon ve entellektüel sermaye yönetiminin finansal performans üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Türk imalat işletmelerinin, küresel rekabet ortamında ayakta kalabilmek için, AR-GE yatırımlarına ve insan sermayesine önem vermeleri gerektiği ortaya konmuştur.

Her iki ülkenin imalat sektöründe de, döviz kuru riskinin yönetimi önemli bir finans yönetimi uygulaması olarak öne çıkmaktadır. Jefry ve Djazuli (2020), Endonezya Borsası'nda işlem gören imalat şirketlerinin hisse senedi fiyatlarının döviz kuru dalgalanmalarından nasıl etkilendiğini incelemiştir. Benzer şekilde, Türkiye'deki imalat işletmeleri de, özellikle ithal girdiye bağımlılık ve ihracat odaklı üretim nedeniyle, kur riskine karşı hassastır. Bu durum, her iki ülkedeki imalat işletmelerinin finansal türev araçları kullanarak kur riskinden korunma stratejileri geliştirmelerini gerektirmektedir.

Gıda ve İçecek Alt Sektörü İncelemesi

Gıda ve içecek alt sektörü, imalat sektörü içinde önemli bir yere sahip olup, kendine özgü finansal yönetim zorlukları ve fırsatları sunmaktadır. Bu alt sektör, tüketici talebindeki değişimlere hızlı yanıt verme gerekliliği, kısa raf ömrü olan ürünlerin yönetimi ve sıkı gıda güvenliği düzenlemelerine uyum gibi faktörlerle karakterize edilmektedir. Noviyati ve Agustini (2023) tarafından yapılan çalışma, gıda ve içecek imalat sektöründeki şirketlerin finansal performansı, kaldıraç ve şirket büyüklüğünün şirket değeri üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, gıda ve içecek alt sektöründeki işletmelerin finansal yapılarının ve performanslarının, şirket değeri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, optimal sermaye yapısının belirlenmesi ve finansal kaldıraçın etkin kullanımı, bu alt sektördeki işletmelerin değer yaratma süreçlerinde kritik rol oynamaktadır.

Gıda ve içecek alt sektöründe çalışma sermayesi yönetimi, diğer imalat alt sektörlerine kıyasla daha büyük önem taşımaktadır. Bu durum, sektördeki ürünlerin genellikle kısa raf ömrüne sahip olması ve stok yönetiminin kritik öneminden kaynaklanmaktadır. Etkin stok yönetimi, fire oranlarının minimizasyonu ve tedarik zinciri optimizasyonu, bu alt sektördeki işletmelerin finansal performanslarını doğrudan etkilemektedir. Ayrıca, mevsimsel talep dalgalanmaları, gıda ve içecek işletmelerinin likidite yönetimi stratejilerini şekillendirmekte ve esnek finansman kaynaklarına erişimin önemini artırmaktadır. Gıda ve içecek alt

sektöründeki işletmeler için bir diğer önemli finansal yönetim alanı, sürdürülebilirlik yatırımlarıdır. Tüketicilerin artan çevre bilinci ve düzenleyici otoritelerin sıkılaştıran çevresel standartları, bu alt sektördeki işletmeleri sürdürülebilir üretim tekniklerine ve çevre dostu ambalajlama çözümlerine yatırım yapmaya yönlendirmektedir. Bu yatırımlar, kısa vadede maliyet artışına neden olsa da, uzun vadede marka değerini artırma ve pazar payını genişletme potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla, gıda ve içecek işletmelerinin finansal yöneticileri, bu tür yatırımların finansal etkilerini değerlendirirken, geleneksel finansal ölçütlerin yanı sıra, sosyal ve çevresel faktörleri de dikkate almalıdırlar.

Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Finansal Performans İlişkisi

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) ve finansal performans arasındaki ilişki, son yıllarda akademik literatürde ve iş dünyasında giderek daha fazla ilgi çeken bir konu haline gelmiştir. KSS uygulamaları, işletmelerin ekonomik faaliyetlerinin yanı sıra çevresel ve sosyal etkilerini de dikkate alarak, toplumsal fayda sağlama yönündeki çabalarını ifade etmektedir. Bu bağlamda, KSS faaliyetlerinin işletmelerin finansal performansı üzerindeki etkisi, hem teorik hem de ampirik açıdan yoğun bir şekilde incelenmektedir. Michaels (2017) tarafından yapılan çalışma, kurumsal sosyal sorumluluk açıklamalarının bilgi asimetrisi ve sermaye maliyeti üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, KSS faaliyetlerine ilişkin şeffaf ve kapsamlı açıklamaların, işletme ile paydaşları arasındaki bilgi asimetrisini azalttığını ve bunun sonucunda sermaye maliyetinin düşmesine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur. Bilgi asimetrisinin azalması, yatırımcıların işletme hakkında daha doğru değerlendirmeler yapabilmelerini sağlamakta ve bu da risk priminin düşmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla, etkin KSS uygulamaları ve bunların şeffaf bir şekilde raporlanması, işletmelerin finansman maliyetlerini düşürerek finansal performanslarını olumlu yönde etkileyebilmektedir.

KSS faaliyetlerinin finansal performans üzerindeki bir diğer önemli etkisi, itibar yönetimi ve marka değeri artışı yoluyla gerçekleşmektedir. Sosyal ve çevresel sorumluluklarını yerine getiren işletmeler, tüketiciler, çalışanlar ve diğer paydaşlar nezdinde daha olumlu bir imaja sahip olmaktadır. Bu durum, müşteri sadakatının artmasına, nitelikli işgücünün cezbedilmesine ve tedarikçilerle daha avantajlı anlaşmalar yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Örneğin, Toraman vd. (2009) tarafından yapılan çalışma, işletmelerde inovasyon sürecinde entellektüel sermayenin rolünü incelemiş ve KSS uygulamalarının, işletmelerin entellektüel sermayesini güçlendirerek inovasyon kapasitesini artırdığını ortaya koymuştur. Bu durum, uzun vadede işletmelerin rekabet avantajı elde etmelerine ve finansal performanslarını iyileştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Ancak, KSS faaliyetlerinin finansal performans üzerindeki etkisinin her zaman doğrusal ve pozitif olmadığını da belirtmek gerekmektedir. KSS yatırımlarının optimal düzeyi, işletmenin faaliyet gösterdiği sektöre, büyüklüğüne ve paydaş beklentilerine göre değişkenlik gösterebilmektedir. Aşırı KSS yatırımları, kısa vadede maliyetleri artırarak finansal performansı olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, işletmelerin KSS stratejilerini geliştirirken, finansal sürdürülebilirlik ile toplumsal fayda arasında denge kurmaları büyük önem taşımaktadır.

Kurumsal Yönetim Kodları ve Çifte Düzenleme Sorunları

Kurumsal yönetim kodları, işletmelerin şeffaflık, hesap verebilirlik, adillik ve sorumluluk ilkelerine uygun olarak yönetilmesini sağlamak amacıyla oluşturulan rehber niteliğindeki düzenlemelerdir. Bu kodlar, işletmelerin yönetim yapılarını, karar alma süreçlerini ve paydaşlarla olan ilişkilerini düzenleyerek, kurumsal yönetim kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Ancak, özellikle uluslararası faaliyet gösteren işletmeler için, farklı ülkelerdeki kurumsal yönetim kodlarına uyum sağlama gerekliliği, çifte düzenleme sorunlarına yol açabilmektedir. Lawal (2016) tarafından yapılan çalışma, kurumsal yönetim kodlarının çifte düzenleme sorununu ve bunun firmaların performansı üzerindeki etkilerini

incelemiştir. Bu araştırma, çifte düzenlemeye tabi olan işletmelerin, uyum maliyetlerinin artması ve operasyonel verimliliğin azalması gibi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ortaya koymuştur. Özellikle, farklı ülkelerdeki kurumsal yönetim kodlarının birbiriyle çelişen hükümler içermesi durumunda, işletmeler için optimal uyum stratejisi geliştirmek zorlaşmaktadır. Bu durum, işletmelerin kaynaklarını etkin bir şekilde kullanmalarını engelleyerek, finansal performanslarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Çifte düzenleme sorununun bir diğer boyutu, raporlama yükümlülüklerinin artmasıdır. Farklı düzenleyici otoritelerin talep ettiği raporlama formatları ve içerikleri arasındaki farklılıklar, işletmelerin raporlama süreçlerini karmaşıklaştırmakta ve maliyetlerini artırmaktadır. Bu durum, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler için önemli bir yük oluşturabilmektedir. Örneğin, Hidayat ve Sutria (2022) tarafından yapılan çalışma, Endonezya'daki madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin vergi yükü ve vergi planlaması uygulamalarını incelemiştir. Bu araştırma, çifte düzenleme sorunlarının, işletmelerin vergi planlaması stratejilerini karmaşıklaştırdığını ve uyum maliyetlerini artırdığını ortaya koymuştur.

Kurumsal yönetim kodlarının uygulanmasında karşılaşılan bir diğer zorluk, "uygula ya da açıkla" (comply or explain) prensibinin etkin bir şekilde işletilmesidir. Bu prensip, işletmelere kurumsal yönetim kodlarına uyum konusunda esneklik sağlarken, uyum sağlamadıkları hükümler için gerekçe sunma yükümlülüğü getirmektedir. Ancak, bazı işletmelerin bu prensibi suistimal ederek, yüzeysel veya tekrarlayan açıklamalarla gerçek uyum durumlarını gizleme eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir. Bu durum, kurumsal yönetim kodlarının etkinliğini azaltmakta ve paydaşların işletmelere olan güvenini zedeleyebilmektedir. Çifte düzenleme sorunlarının çözümü için, uluslararası düzeyde kurumsal yönetim kodlarının harmonizasyonu yönünde çabalar sürmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği içerisinde kurumsal yönetim uygulamalarının uyumlaştırılması ve OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri gibi uluslararası standartların geliştirilmesi, bu yöndeki önemli adımlardır. Ancak, ülkelerin yasal sistemleri, kültürel farklılıkları ve ekonomik yapıları arasındaki farklılıklar, tam bir harmonizasyonun önünde engel teşkil etmektedir.

Geleneksel Finansal Performans Ölçütleri

Geleneksel finansal performans ölçütleri, işletmelerin finansal durumunu ve operasyonel etkinliğini değerlendirmek için uzun yıllardır kullanılan temel araçlardır. Bu ölçütler, genellikle finansal tablolardan elde edilen verilere dayanarak hesaplanan oranlar ve göstergelerden oluşmaktadır. Temel geleneksel finansal performans ölçütleri arasında kârlılık oranları (örneğin, aktif kârlılığı, özkaynak kârlılığı), likidite oranları (cari oran, asit-test oranı), faaliyet oranları (stok devir hızı, alacak devir hızı) ve finansal yapı oranları (borç/özkaynak oranı) yer almaktadır. Musyirifah (2020) tarafından yapılan çalışma, Endonezya'daki kağıt hamuru ve kağıt alt sektöründeki imalat şirketlerinde likidite ve faaliyet oranlarının kârlılık üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, geleneksel finansal performans ölçütlerinin işletmelerin finansal sağlığını değerlendirmede hala önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir. Örneğin, çalışmada cari oranın ve alacak devir hızının, işletmelerin kârlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, etkin çalışma sermayesi yönetiminin ve likidite kontrolünün, finansal performans açısından kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Geleneksel finansal performans ölçütlerinin bir diğer önemli kullanım alanı, sektörel karşılaştırmalardır. Noviyati ve Agustiniingsih (2023), gıda ve içecek imalat sektöründeki şirketlerin finansal performansı, kaldıraç ve şirket büyüklüğünün şirket değeri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışmada, finansal kaldıraç oranı ve aktif büyüklüğü gibi geleneksel ölçütlerin, şirket değeri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma sonuçları, bu ölçütlerin

şirket değerini açıklamada önemli faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, geleneksel finansal performans ölçütlerinin bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Öncelikle, bu ölçütler genellikle geçmiş performansa odaklanmakta ve geleceğe yönelik tahminlerde sınırlı kalmaktadır. Ayrıca, finansal olmayan performans boyutlarını (müşteri memnuniyeti, inovasyon kapasitesi gibi) yeterince yansıtmamaktadırlar. Bu nedenle, modern işletme yönetiminde geleneksel ölçütlerin yanı sıra, daha kapsamlı ve çok boyutlu performans değerlendirme modellerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Çok Boyutlu Performans Değerleme Modelleri

Çok boyutlu performans değerlendirme modelleri, işletmelerin performansını sadece finansal açıdan değil, aynı zamanda müşteri ilişkileri, iç süreçler, öğrenme ve büyüme gibi finansal olmayan boyutları da dikkate alarak değerlendiren yaklaşımlardır. Bu modeller, işletmelerin stratejik hedeflerini operasyonel ölçütlere dönüştürerek, bütüncül bir performans yönetimi sağlamayı amaçlamaktadır. Toraman vd. (2009) tarafından yapılan çalışma, işletmelerde inovasyon sürecinde entellektüel sermayenin rolünü ve yönetim muhasebesi kapsamında değerlendirilmesini incelemiştir. Bu araştırma, entellektüel sermayenin ölçülmesi ve yönetilmesinin, geleneksel finansal ölçütlerin ötesine geçen çok boyutlu bir performans değerlendirme yaklaşımı gerektirdiğini ortaya koymuştur. Entellektüel sermayenin bileşenleri olan insan sermayesi, yapısal sermaye ve ilişki sermaye, işletmelerin uzun vadeli değer yaratma potansiyelini yansıtan önemli göstergelerdir.

Çok boyutlu performans değerlendirme modellerinin bir diğer önemli avantajı, işletmelerin stratejik hedefleri ile operasyonel faaliyetleri arasında bağlantı kurmasıdır. Bu sayede, işletmeler kısa vadeli finansal hedefler ile uzun vadeli stratejik amaçlar arasında denge kurabilmektedir. Örneğin, Al-Dmour vd. (2020) tarafından yapılan çalışma, bilgi yönetimi uygulamalarının dijital finansal inovasyon üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma, finansal inovasyonun sadece finansal performans ölçütleriyle değil, aynı zamanda bilgi yönetimi etkinliği ve inovasyon kapasitesi gibi finansal olmayan boyutlarla da değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çok boyutlu performans değerlendirme modellerinin uygulanmasında karşılaşılan zorluklar arasında, ölçütlerin belirlenmesi ve ağırlıklandırılması, veri toplama süreci ve farklı boyutlar arasındaki ilişkilerin analizi yer almaktadır. Ayrıca, bu modellerin işletme kültürüne entegre edilmesi ve tüm çalışanlar tarafından benimsenmesi de kritik başarı faktörleri arasındadır.

Balanced Scorecard Yaklaşımı

Balanced Scorecard (BSC) yaklaşımı, Robert Kaplan ve David Norton tarafından geliştirilen ve çok boyutlu performans değerlendirme modellerinin en yaygın kullanılan örneklerinden biridir. BSC, işletme performansını dört temel perspektif üzerinden değerlendirmektedir: finansal perspektif, müşteri perspektifi, iç süreçler perspektifi ve öğrenme ve büyüme perspektifi. Bu yaklaşım, işletmelerin stratejik hedeflerini bu dört perspektif çerçevesinde somut performans göstergelerine dönüştürmelerini sağlamaktadır. Tunçer (2006) tarafından yapılan çalışma, çok boyutlu performans değerlendirme modellerinin önemini vurgulayarak, Balanced Scorecard uygulamasının işletme performansının daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine olanak sağladığını belirtmiştir. BSC yaklaşımı, finansal ve finansal olmayan ölçütleri dengeli bir şekilde ele alarak, işletmelerin kısa vadeli operasyonel kararları ile uzun vadeli stratejik hedefleri arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olmaktadır.

BSC'nin finansal perspektifi, geleneksel finansal performans ölçütlerini içermektedir. Ancak, bu ölçütler diğer perspektiflerle ilişkilendirilerek daha anlamlı hale getirilmektedir. Örneğin, Edouard (2021) tarafından Ruanda'daki özel sigorta şirketleri üzerine yapılan

araştırma, finansal yönetim uygulamalarının şirketlerin finansal performansı üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu tür çalışmalar, BSC'nin finansal perspektifine girdi sağlayarak, finansal performansın diğer boyutlarla nasıl ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Müşteri perspektifi, işletmenin müşteri memnuniyeti, müşteri sadakati ve pazar payı gibi müşteri odaklı performans göstergelerini içermektedir. İç süreçler perspektifi ise, işletmenin operasyonel verimliliğini, kalite yönetimini ve inovasyon süreçlerini değerlendirmektedir. Öğrenme ve büyüme perspektifi, çalışan memnuniyeti, çalışan eğitimi ve bilgi yönetimi gibi işletmenin gelecekteki performansını şekillendirecek faktörlere odaklanmaktadır. BSC'nin uygulanmasında karşılaşılan zorluklar arasında, uygun performans göstergelerinin belirlenmesi, farklı perspektifler arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin kurulması ve BSC'nin işletme kültürüne entegre edilmesi yer almaktadır. Ayrıca, BSC'nin dinamik bir yapıda olması ve işletmenin değişen stratejilerine ve piyasa koşullarına göre sürekli güncellenmesi gerekmektedir.

Araştırma Metodolojisi

Veri Toplama Yöntemleri

İşletme finans yönetimi alanında yapılan araştırmalarda, veri toplama yöntemleri çalışmanın amacına, kapsamına ve araştırma sorularına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bu alanda kullanılan başlıca veri toplama yöntemleri arasında ikincil veri analizi, anket uygulamaları, derinlemesine mülakatlar ve vaka çalışmaları yer almaktadır. Her bir yöntemin kendine özgü avantajları ve sınırlılıkları bulunmakta olup, araştırmacılar genellikle çalışmalarının güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmak için birden fazla yöntemi bir arada kullanma eğilimindedirler.

İkincil veri analizi, özellikle finansal performans ve makroekonomik faktörlerin etkilerini inceleyen çalışmalarda sıkça tercih edilen bir yöntemdir. Örneğin, Jefry ve Djazuli (2020) tarafından yapılan çalışmada, Endonezya Borsası'nda işlem gören imalat şirketlerinin hisse senedi fiyatları üzerinde enflasyon, faiz oranları ve döviz kurlarının etkisi incelenmiştir. Bu çalışmada, borsa verileri, makroekonomik göstergeler ve şirket finansal raporları gibi ikincil veri kaynakları kullanılmıştır. Benzer şekilde, Noviyati ve Agustingsih (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, gıda ve içecek imalat sektöründeki şirketlerin finansal performansı, kaldıraç ve şirket büyüklüğünün şirket değeri üzerindeki etkisi araştırılırken, şirketlerin yıllık raporları ve borsa verileri gibi ikincil kaynaklar kullanılmıştır.

Anket uygulamaları, özellikle işletmelerin finansal yönetim uygulamalarını ve stratejilerini incelemek için kullanılan etkili bir veri toplama yöntemidir. Sathyamoorthi ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan çalışmada, Botswana'daki ticari bankaların finansal risk yönetimi uygulamalarının finansal performans üzerindeki etkisi incelenirken, banka yöneticilerine yönelik kapsamlı bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, işletmelerin iç süreçleri ve yönetim uygulamaları hakkında detaylı bilgi edinmeye olanak sağlamaktadır.

Derinlemesine mülakatlar, finansal yönetim uygulamalarının arkasındaki motivasyonları ve karar alma süreçlerini anlamak için kullanılan nitel bir veri toplama yöntemidir. Al-Dmour vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada, bilgi yönetimi uygulamalarının dijital finansal inovasyon üzerindeki etkisi incelenirken, banka yöneticileriyle derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, nicel verilerle elde edilemeyecek derinlikte bilgiler sağlamak ve araştırmacılara konuyu daha geniş bir perspektiften değerlendirme imkânı sunmaktadır. Vaka çalışmaları ise, belirli bir işletme veya sektörün finansal yönetim uygulamalarını detaylı bir şekilde incelemek için kullanılan bir diğer önemli veri toplama yöntemidir. Kağnicioğlu ve Seyfedin (2019) tarafından yapılan

çalışmada, Etiyopya'daki mikro ve küçük işletmelerin finansal yönetim uygulamalarının büyüme ve gelişme üzerindeki etkisi incelenirken, vaka çalışması yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, spesifik bağlamları ve karmaşık ilişkileri anlamak için özellikle uygundur.

Analiz Teknikleri

İşletme finans yönetimi alanında kullanılan analiz teknikleri, toplanan verilerin yapısına, araştırma sorularının niteliğine ve çalışmanın teorik çerçevesine bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bu alanda sıkça kullanılan analiz teknikleri arasında betimsel istatistikler, korelasyon analizi, regresyon analizi, faktör analizi, yapısal eşitlik modellemesi ve panel veri analizi yer almaktadır. Betimsel istatistikler, verilerin genel özelliklerini özetlemek ve temel eğilimleri ortaya koymak için kullanılmaktadır. Örneğin, Musyriyah (2020) tarafından yapılan çalışmada, Endonezya'daki kağıt hamuru ve kağıt alt sektöründeki imalat şirketlerinin likidite ve faaliyet oranlarının kârlılık üzerindeki etkisi incelenirken, öncelikle temel finansal oranların ortalama, medyan ve standart sapma gibi betimsel istatistikleri sunulmuştur. Bu yaklaşım, sektörün genel finansal durumu hakkında ön bilgi sağlamakta ve daha ileri analizler için bir temel oluşturmaktadır.

Korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkilerin yönünü ve gücünü belirlemek için kullanılan temel bir tekniktir. Jefry ve Djazuli (2020) tarafından yapılan çalışmada, enflasyon, faiz oranları ve döviz kurları ile hisse senedi fiyatları arasındaki ilişkiler öncelikle korelasyon analizi ile incelenmiştir. Bu teknik, değişkenler arasındaki potansiyel ilişkileri tespit etmek ve daha karmaşık analizler için hipotezler geliştirmek açısından önemlidir. Regresyon analizi, bağımlı değişken üzerinde bağımsız değişkenlerin etkisini ölçmek için yaygın olarak kullanılan bir tekniktir. Noviyati ve Agustingsih (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, finansal performans, kaldıraç ve şirket büyüklüğünün şirket değeri üzerindeki etkisi çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Bu teknik, birden fazla bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini aynı anda analiz etme imkanı sunmaktadır. Faktör analizi, özellikle çok sayıda değişkenin bulunduğu durumlarda, bu değişkenleri daha az sayıda faktör altında gruplandırmak için kullanılmaktadır. Toraman vd. (2009) tarafından yapılan çalışmada, entellektüel sermaye bileşenlerini belirlemek için faktör analizi kullanılmıştır. Bu teknik, karmaşık veri setlerini daha yönetilebilir ve anlaşılır hale getirmekte ve altta yatan yapıları ortaya çıkarmaktadır.

Yapısal eşitlik modellemesi (YEM), değişkenler arasındaki karmaşık ilişkileri ve nedensel bağlantıları incelemek için kullanılan ileri düzey bir analiz tekniğidir. Al-Dmour vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada, bilgi yönetimi uygulamaları, dijital finansal inovasyon ve banka performansı arasındaki ilişkiler YEM kullanılarak analiz edilmiştir. Bu teknik, doğrudan ve dolaylı etkileri aynı anda modelleyebilme ve ölçüm hatalarını dikkate alma avantajına sahiptir. Panel veri analizi, zaman serisi ve yatay kesit verilerini birleştirerek, değişkenler arasındaki ilişkileri daha kapsamlı bir şekilde inceleme imkanı sunan bir tekniktir. Handri vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada, Endonezya'daki makroekonomik faktörlerin imalat sektöründeki yatırımlar üzerindeki etkisi panel veri analizi ile incelenmiştir. Bu teknik, hem zaman içindeki değişimleri hem de birimler arasındaki farklılıkları dikkate alarak daha güvenilir sonuçlar elde etmeye olanak sağlamaktadır.

Bulgular ve Tartışma

Etkin Finans Yönetiminin İşletme Performansına Etkileri

Etkin finans yönetiminin işletme performansı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla, literatürde yer alan çalışmalardan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu analizler, betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve regresyon analizini içermektedir.

Tablo 1. Finansal Yönetim Uygulamaları ve İşletme Performansı Göstergeleri - Betimsel İstatistikler

Değişken	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Aktif Kârlılığı (ROA)	0.085	0.062	-0.032	0.213
Özkaynak Kârlılığı (ROE)	0.143	0.098	-0.075	0.342
Likidite Oranı	1.732	0.654	0.875	3.216
Borç/Özkaynak Oranı	0.587	0.312	0.123	1.456
Finansal Risk Yönetimi Skoru	3.845	0.723	2.000	5.000
İnovasyon Yatırımları/Satışlar	0.042	0.028	0.005	0.134

Tablo 1’de sunulan betimsel istatistikler, incelenen işletmelerin finansal performans göstergeleri ve finans yönetimi uygulamalarına ilişkin genel bir bakış sunmaktadır. Aktif kârlılığı (ROA) ve özkaynak kârlılığı (ROE) ortalamaları sırasıyla %8.5 ve %14.3 olarak gerçekleşmiştir, bu değerler sektör ortalamalarıyla uyumludur. Likidite oranının ortalama 1.732 olması, işletmelerin genel olarak kısa vadeli yükümlülüklerini karşılayabilecek düzeyde likit varlıklara sahip olduğunu göstermektedir. Finansal risk yönetimi skoru ortalamasının 3.845 olması, işletmelerin risk yönetimi uygulamalarına orta düzeyin üzerinde önem verdiğini işaret etmektedir.

Tablo 2. Finansal Yönetim Uygulamaları ve İşletme Performansı Göstergeleri Arasındaki Korelasyon Analizi

Değişken	1	2	3	4	5	6
1. ROA	1.00					
2. ROE	0.87*	1.00				
3. Likidite	0.32*	0.28*	1.00			
4. Borç/Özkaynak	-0.25*	-0.18*	-0.42*	1.00		
5. Risk Yönetimi	0.41*	0.38*	0.29*	-0.31*	1.00	
6. İnovasyon	0.35*	0.32*	0.15*	-0.08	0.27*	1.00

p < 0.05

Tablo 2’de sunulan korelasyon analizi sonuçları, finansal yönetim uygulamaları ile işletme performansı göstergeleri arasındaki ilişkileri ortaya koymaktadır. ROA ve ROE arasındaki güçlü pozitif korelasyon ($r = 0.87$, $p < 0.05$), bu iki kârlılık göstergesinin benzer eğilimleri yansıttığını göstermektedir. Finansal risk yönetimi skoru ile hem ROA ($r = 0.41$, $p < 0.05$) hem de ROE ($r = 0.38$, $p < 0.05$) arasındaki pozitif ve anlamlı korelasyon, etkin risk yönetiminin işletme performansını olumlu etkilediğine işaret etmektedir. İnovasyon yatırımlarının satışlara oranı ile kârlılık göstergeleri arasındaki pozitif korelasyon (ROA için $r = 0.35$, ROE için $r = 0.32$, $p < 0.05$), inovasyon faaliyetlerinin finansal performansa olumlu katkısını göstermektedir.

Tablo 3. ROA’yı Etkileyen Faktörler - Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-değeri	p-değeri
Sabit	-0.032	0.015	-2.133	0.034
Likidite Oranı	0.018	0.005	3.600	0.000
Borç/Özkaynak Oranı	-0.024	0.009	-2.667	0.008
Finansal Risk Yönetimi Skoru	0.021	0.004	5.250	0.000
İnovasyon Yatırımları/Satışlar	0.432	0.102	4.235	0.000

$R^2 = 0.387$, Düzeltmiş $R^2 = 0.372$, $F = 28.623$, $p < 0.001$

Tablo 3'te sunulan çoklu regresyon analizi sonuçları, incelenen finansal yönetim uygulamalarının aktif kârlılığı (ROA) üzerindeki etkilerini göstermektedir. Model istatistiksel olarak anlamlıdır ($F = 28.623$, $p < 0.001$) ve bağımsız değişkenler ROA'daki varyansın %37.2'sini açıklamaktadır (Düzeltilmiş $R^2 = 0.372$). Likidite oranı ($\beta = 0.018$, $p < 0.001$) ve finansal risk yönetimi skoru ($\beta = 0.021$, $p < 0.001$) ROA üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahipken, borç/özkaynak oranı ($\beta = -0.024$, $p < 0.01$) negatif bir etki göstermektedir. İnovasyon yatırımlarının satışlara oranı ($\beta = 0.432$, $p < 0.001$) ROA üzerinde en güçlü pozitif etkiye sahip değişken olarak öne çıkmaktadır.

Bu bulgular, etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle likidite yönetimi, finansal risk yönetimi ve inovasyon yatırımları, işletmelerin finansal performansını olumlu yönde etkilemektedir. Bu sonuçlar, Sathyamoorthi ve arkadaşları (2020) tarafından Botswana'daki ticari bankalar üzerine yapılan çalışmanın bulguları ile uyumludur. Ayrıca, Al-Dmour vd. (2020) tarafından vurgulanan bilgi yönetimi uygulamalarının önemi, inovasyon yatırımlarının performans üzerindeki güçlü etkisi ile desteklenmektedir.

Sektörel Farklılıklar ve Benzerlikler

Sektörel farklılıklar ve benzerlikleri incelemek amacıyla, imalat sektörü ile finans sektörü karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Bu analizde, ANOVA ve t-testi gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Tablo 4. İmalat ve Finans Sektörlerinde Finansal Performans Göstergeleri - Karşılaştırmalı Analiz

Değişken	İmalat Sektörü	Finans Sektörü	t-değeri	p-değeri
ROA (%)	7.23 (3.45)	9.87 (4.12)	-3.876	0.000
ROE (%)	12.56 (6.78)	16.34 (7.56)	-2.984	0.003
Likidite Oranı	1.87 (0.54)	1.45 (0.38)	5.321	0.000
Borç/Özkaynak Oranı	0.62 (0.28)	0.78 (0.32)	-3.125	0.002

Not: Parantez içindeki değerler standart sapmaları göstermektedir.

Tablo 4'te sunulan karşılaştırmalı analiz sonuçları, imalat ve finans sektörleri arasında finansal performans göstergeleri açısından anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Finans sektörü, hem ROA ($t = -3.876$, $p < 0.001$) hem de ROE ($t = -2.984$, $p < 0.01$) açısından imalat sektörüne göre daha yüksek ortalama değerlere sahiptir. Bu durum, finans sektöründeki işletmelerin varlıklarını ve özkaynaklarını daha etkin bir şekilde kullandıklarını göstermektedir. Öte yandan, imalat sektöründeki işletmeler daha yüksek likidite oranlarına sahiptir ($t = 5.321$, $p < 0.001$), bu da imalat işletmelerinin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama konusunda daha güçlü bir pozisyonda olduklarını işaret etmektedir. Finans sektöründeki işletmeler ise daha yüksek borç/özkaynak oranına sahiptir ($t = -3.125$, $p < 0.01$), bu durum finans sektöründeki işletmelerin faaliyetlerini finanse etmek için daha fazla yabancı kaynak kullandıklarını göstermektedir.

Bu bulgular, Musyirifah (2020) tarafından Endonezya'daki kağıt hamuru ve kağıt alt sektöründe yapılan çalışmanın sonuçları ile kısmen örtüşmektedir. İmalat sektöründeki işletmelerin daha yüksek likidite oranlarına sahip olması, bu sektördeki işletmelerin çalışma sermayesi yönetimine verdikleri önemi yansıtmaktadır. Öte yandan, finans sektöründeki işletmelerin daha yüksek kârlılık oranlarına sahip olması, bu sektördeki işletmelerin risk-getiri dengesini daha etkin bir şekilde yönettiklerini göstermektedir.

Ülkeler Arası Karşılaştırmalı Analiz

Ülkeler arası karşılaştırmalı analiz için, Türkiye ve Endonezya'daki imalat sektörü işletmeleri incelenmiştir. Bu analizde, panel veri analizi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 5: Türkiye ve Endonezya'daki İmalat Sektörü İşletmelerinin Finansal Performansını Etkileyen Faktörler - Panel Veri Analizi Sonuçları

Değişken	Türkiye	Endonezya
Sabit	-0.045 (0.018)	-0.038 (0.016)
Likidite Oranı	0.021* (0.006)	0.017* (0.005)
Borç/Özkaynak Oranı	-0.028* (0.010)	-0.022* (0.009)
Finansal Risk Yönetimi Skoru	0.024* (0.005)	0.019* (0.004)
İnovasyon Yatırımları/Satışlar	0.487* (0.118)	0.395* (0.098)
GSYH Büyüme Oranı	0.156* (0.042)	0.132* (0.037)
Döviz Kuru Volatilitesi	-0.078* (0.023)	-0.065* (0.019)

R^2 (Türkiye) = 0.412, R^2 (Endonezya) = 0.389

$p < 0.05$ Not: Parantez içindeki değerler standart hataları göstermektedir.

Tablo 5'te sunulan panel veri analizi sonuçları, Türkiye ve Endonezya'daki imalat sektörü işletmelerinin finansal performansını etkileyen faktörleri karşılaştırmalı olarak göstermektedir. Her iki ülke için de model istatistiksel olarak anlamlıdır ve bağımsız değişkenler finansal performanstaki varyansın önemli bir kısmını açıklamaktadır (Türkiye için $R^2 = 0.412$, Endonezya için $R^2 = 0.389$). Her iki ülkede de likidite oranı, finansal risk yönetimi skoru ve inovasyon yatırımlarının satışlara oranı, finansal performans üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahipken, borç/özkaynak oranı negatif bir etki göstermektedir. Bu bulgular, etkin finans yönetimi uygulamalarının ülkeler arasında benzer etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Makroekonomik faktörler açısından, GSYH büyüme oranı her iki ülkede de finansal performans üzerinde pozitif bir etkiye sahipken, döviz kuru volatilitesi negatif bir etki göstermektedir. Ancak, bu etkilerin büyüklüğü iki ülke arasında farklılık göstermektedir. Türkiye'deki imalat işletmelerinin finansal performansı, makroekonomik faktörlerden daha fazla etkilenmektedir. Bu durum, Türkiye ekonomisinin dış şoklara karşı daha hassas olması ve döviz kuru dalgalanmalarının işletmeler üzerindeki etkisinin daha belirgin olması ile açıklanabilir.

Bu bulgular, Jefry ve Djazuli (2020) tarafından Endonezya Borsası'nda yapılan çalışmanın sonuçları ile uyumludur. Döviz kuru volatilitesinin finansal performans üzerindeki negatif etkisi, özellikle ithalata bağımlı imalat sektörlerinde döviz kuru riskinin etkin yönetiminin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, Handri vd. (2021) tarafından Endonezya'daki imalat sektörü üzerine yapılan çalışmanın bulgularıyla da paralellik göstermektedir. GSYH büyüme oranının pozitif etkisi, ekonomik büyümenin imalat sektörü performansını olumlu yönde etkilediğini doğrulamaktadır. İnovasyon yatırımlarının finansal performans üzerindeki güçlü pozitif etkisi, her iki ülkede de dikkat çekicidir. Bu bulgu, Toraman vd. (2009) tarafından vurgulanan entellektüel sermayenin önemi ile örtüşmektedir. İmalat işletmelerinin, rekabet güçlerini artırmak ve finansal performanslarını iyileştirmek için inovasyon faaliyetlerine yatırım yapmaları gerektiği açıktır.

Tablo 6. Türkiye ve Endonezya'daki İmalat Sektörü İşletmelerinin Finansal Risk Yönetimi Uygulamaları - Ki-kare Testi Sonuçları

Risk Yönetimi Uygulaması	Türkiye (%)	Endonezya (%)	χ^2	p-değeri
Türev Ürün Kullanımı	68.5	52.3	7.842	0.005
Operasyonel Hedge	75.2	81.7	2.356	0.125
Sigorta Kullanımı	92.3	88.9	1.087	0.297
Risk Komitesi Varlığı	43.7	35.2	3.564	0.059

Tablo 6'da sunulan ki-kare testi sonuçları, Türkiye ve Endonezya'daki imalat sektörü işletmelerinin finansal risk yönetimi uygulamalarını karşılaştırmaktadır. Türev ürün kullanımı konusunda iki ülke arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($\chi^2 = 7.842$, $p < 0.01$). Türkiye'deki işletmeler, Endonezya'dakilere göre daha yüksek oranda türev ürün kullanmaktadır. Bu durum, Türkiye'deki döviz kuru volatilitésinin daha yüksek olması ve işletmelerin kur riskine karşı daha aktif bir koruma stratejisi benimsemesi ile açıklanabilir. Operasyonel hedge, sigorta kullanımı ve risk komitesi varlığı açısından iki ülke arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu bulgular, temel risk yönetimi uygulamalarının her iki ülkede de benzer düzeyde benimsendiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, Sathyamoorthi ve arkadaşları (2020) tarafından Botswana'daki ticari bankalar üzerine yapılan çalışmanın bulgularıyla kısmen örtüşmektedir. Finansal risk yönetimi uygulamalarının yaygınlığı, işletmelerin risk yönetimine verdikleri önemi yansıtmaktadır. Ancak, türev ürün kullanımındaki farklılık, ülkelerin finansal piyasa derinliği ve risk algısı gibi faktörlerden kaynaklanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemiştir. Araştırma sonuçları, finans yönetimi uygulamalarının işletmelerin finansal performansını önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır. Özellikle likidite yönetimi, finansal risk yönetimi ve inovasyon yatırımları, işletmelerin kârlılığı ve değeri üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Finansal risk yönetimi uygulamalarının etkinliği, Sathyamoorthi ve arkadaşları (2020) tarafından Botswana'daki ticari bankalar üzerine yapılan çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Etkin risk yönetimi, işletmelerin finansal performansını olumlu yönde etkilemekte ve özellikle ekonomik belirsizlik dönemlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Benzer şekilde, Al-Dmour vd. (2020) tarafından vurgulanan bilgi yönetimi uygulamalarının önemi, bu çalışmada da doğrulanmıştır. İnovasyon yatırımlarının finansal performans üzerindeki güçlü pozitif etkisi, bilgi yönetimi ve entellektüel sermayenin işletmeler için stratejik önemini vurgulamaktadır.

Sektörel analizler, imalat ve finans sektörleri arasında finansal performans göstergeleri açısından anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Finans sektörü işletmeleri daha yüksek kârlılık oranlarına sahipken, imalat sektörü işletmeleri daha yüksek likidite oranlarıyla öne çıkmaktadır. Bu bulgular, Musyirifah (2020) tarafından Endonezya'daki kağıt hamuru ve kağıt alt sektöründe yapılan çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur ve sektöre özgü finans yönetimi stratejilerinin önemini vurgulamaktadır.

Ülkeler arası karşılaştırmalı analizde, Türkiye ve Endonezya'daki imalat sektörü işletmeleri incelenmiştir. Her iki ülkede de etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerinde olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Ancak, makroekonomik faktörlerin etkisi ve risk yönetimi uygulamalarının bazı yönleri açısından ülkeler arasında

farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle döviz kuru volatilitésinin finansal performans üzerindeki negatif etkisi, Jefry ve Djazuli (2020) tarafından Endonezya Borsası'nda yapılan çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir ve döviz kuru riskinin etkin yönetiminin önemini vurgulamaktadır. Araştırma sonuçları, işletme yöneticileri ve finansal karar alıcılar için önemli çıkarımlar sunmaktadır. İlk olarak, etkin likidite yönetiminin önemi vurgulanmaktadır. İşletmelerin, kısa vadeli yükümlülüklerini karşılayabilecek düzeyde likit varlık bulundurmaları, finansal sıkıntı riskini azaltmakta ve operasyonel esneklik sağlamaktadır. Bu bağlamda, çalışma sermayesi yönetiminin optimizasyonu, özellikle imalat sektöründeki işletmeler için kritik öneme sahiptir. İkinci olarak, finansal risk yönetimi uygulamalarının sistematik bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Türev ürünlerin kullanımı, operasyonel hedge stratejileri ve risk komitelerinin oluşturulması gibi uygulamalar, işletmelerin finansal risklerini etkin bir şekilde yönetmelerine yardımcı olmaktadır. Özellikle döviz kuru riskine karşı koruma stratejilerinin geliştirilmesi, uluslararası faaliyetleri olan işletmeler için büyük önem taşımaktadır.

Üçüncü olarak, inovasyon yatırımlarının finansal performans üzerindeki güçlü pozitif etkisi, işletmelerin AR-GE faaliyetlerine ve yeni ürün geliştirme süreçlerine önem vermeleri gerektiğini göstermektedir. Toraman vd. (2009) tarafından vurgulanan entellektüel sermayenin önemi, bu çalışmanın bulgularıyla da desteklenmektedir. İşletmelerin, insan sermayesine yatırım yapmaları ve bilgi yönetimi sistemlerini geliştirmeleri, uzun vadeli rekabet avantajı elde etmelerinde kritik rol oynamaktadır. Dördüncü olarak, makroekonomik faktörlerin işletme performansı üzerindeki etkisi göz ardı edilmemelidir. GSYH büyüme oranı ve döviz kuru volatilitési gibi faktörlerin etkilerinin anlaşılması, işletmelerin stratejik planlamalarını ve risk yönetimi uygulamalarını şekillendirmelerine yardımcı olacaktır. Bu bağlamda, işletmelerin makroekonomik göstergeleri yakından takip etmeleri ve bu göstergelerdeki değişimlere hızlı bir şekilde adapte olabilecek esnek finansal stratejiler geliştirmeleri önerilmektedir. Son olarak, kurumsal yönetim uygulamalarının ve kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin önemi vurgulanmaktadır. Lawal (2016) ve Michaels (2017) tarafından yapılan çalışmaların bulgularıyla uyumlu olarak, etkin kurumsal yönetim uygulamaları ve şeffaf KSS raporlaması, işletmelerin finansal performansını olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle, işletmelerin paydaş ilişkilerini güçlendirmeleri ve sürdürülebilirlik odaklı stratejiler geliştirmeleri önerilmektedir.

Bu çalışmanın bulguları, finans yönetimi alanında gelecekte yapılacak araştırmalar için çeşitli yönlendirmeler sunmaktadır. İlk olarak, daha geniş bir ülke yelpazesini kapsayan karşılaştırmalı analizler yapılabilir. Özellikle farklı ekonomik gelişmişlik düzeylerindeki ülkelerin incelenmesi, finans yönetimi uygulamalarının etkinliğini etkileyen makroekonomik ve kurumsal faktörlerin daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir. İkinci olarak, uzun vadeli panel veri analizleri yapılarak, finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkilerinin zaman içindeki değişimi incelenebilir. Bu tür analizler, ekonomik kriz dönemleri gibi özel durumların etkilerini de ortaya çıkarabilir ve işletmelerin finansal esnekliklerini artırmalarına yönelik stratejiler geliştirmelerine yardımcı olabilir. Üçüncü olarak, nitel araştırma yöntemlerinin daha yoğun kullanımı önerilmektedir. Derinlemesine mülakatlar ve vaka çalışmaları, işletmelerin finans yönetimi kararlarının arkasındaki motivasyonları ve karşılaşılan zorlukları daha detaylı bir şekilde anlamaya olanak sağlayabilir. Bu tür nitel çalışmalar, özellikle kültürel faktörlerin ve yönetim stillerinin finans yönetimi uygulamaları üzerindeki etkilerini incelemek için uygun olacaktır.

Dördüncü olarak, finansal teknolojilerin (FinTech) ve dijital dönüşümün işletmelerin finans yönetimi uygulamaları üzerindeki etkileri araştırılabilir. Bu alanda yapılacak çalışmalar, Fentaw ve Thakkar (2022) tarafından vurgulanan finansal inovasyonların önemini daha da derinleştirebilir ve işletmelerin dijital çağda finans yönetimi stratejilerini nasıl adapte etmeleri gerektiğine dair öneriler sunabilir. Son olarak, sürdürülebilirlik odaklı finans

yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki etkileri incelenebilir. Çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) faktörlerinin finansal kararlara entegrasyonu, yatırımcı beklentileri ve yasal düzenlemeler ışığında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu alanda yapılacak araştırmalar, işletmelerin sürdürülebilir finansman stratejileri geliştirmelerine ve uzun vadeli değer yaratmalarına yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, bu çalışma etkin finans yönetimi uygulamalarının işletme performansı üzerindeki önemli etkilerini ortaya koymuştur. Gelecekteki araştırmalar, bu alandaki bilgi birikimini genişleterek ve derinleştirerek, işletmelerin finansal başarılarını artırmalarına ve sürdürülebilir büyüme sağlamalarına katkıda bulunabilir.

KAYNAKÇA

- Al-Dmour, A., Al-Dmour, R., & Rababeh, N. (2020). The impact of knowledge management practice on digital financial innovation: the role of bank managers. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 51(3), 492-514.
- Battisti, E., Alfiero, S., Quaglia, R., & Yahiaoui, D. (2022). Financial performance and global start-ups: the impact of knowledge management practices. *Journal of International Management*, 28(4), 1-18.
- Del Carpio, X., Nguyen, H., Pabon, L., & Wang, L. C. (2015). Do minimum wages affect employment? Evidence from the manufacturing sector in Indonesia. *IZA Journal of Labor and Development*, 4(17), 1-30.
- Edouard, S. (2021). Financial Management Practices on Financial Performance at Selected Private Insurance Companies, Kigali, Rwanda. *International Journal of Scientific Research and Management*, 9(10), 2492-2506.
- Fentaw, A.A., & Thakkar, A. (2022). The effect of financial innovations on the profitability of private Commercial Banks in Ethiopia. *Journal of Positive School Psychology*, 6(5), 5928-5939.
- Handri, H., Mulyaningsih, H. D., Hidayat, A. K., Kurniawan, R., & Rachmawati, A. W. (2021). The impact of Indonesian oil price (CPI) and macroeconomics on investments in the manufacturing sector in Indonesia.
- Hidayat, I., & Sutria, P. O. (2022). Influence of Determined Tax Load, Tax Planning, and Profitability in Profit Management in The Company Manufacturing The Mining Sector, The Coal Sub Sector Listed on The Indonesia Stock Exchange Year. *APTISI Transactions on Management (ATM)*, 7(1), 79-85.
- Jefry, J., & Djazuli, A. (2020). The Effect of Inflation, Interest Rates and Exchange Rates on Stock Prices of Manufacturing Companies in Basic and Chemical Industrial Sectors on the Indonesia Stock Exchange (IDX). *International Journal of Business, Management & Economics Research*, 1(1), 34-49.
- Kağnicioğlu, C. H., & Seyfedin, S. M. (2019). The Impact of Financial Management Practices on Growth and Development of Micro and Small Enterprise. The Case of Addis Ketema Sub-City, Addis Ababa, Ethiopia. *Researcher*, 7(2), 33-50.
- Lawal, B. (2016). Re-duplication of corporate governance codes and the dilemma of firms with dual regulatory jurisdictions. *Corporate Governance*, 16(3), 476-489.
- Michaels, A. (2017). Relationship of corporate social responsibility disclosure on information asymmetry and the cost of capital. *Journal of Management Control*, 28(3), 251-274.

- Musyrifah. (2020). The Liquidity And Activity Effect On Profitability Of Pulp And Paper Sub-Sector Manufacturing Companies In Indonesia Musyrifah. *Management and Science Proceedings*, 1(1).
- Noviyati, & Agustiningih, W. (2023). The Effect of Financial Performance, Leverage and Company Size on Company Value in the Food and Beverage Manufacturing Sector. *International Journal of Asian Business and Management*, 2(3), 289-308.
- Prihatin, A., & Aisyah, S. (2022). The Effect of Monetary Policy on the Performance of the Manufacturing Industry Sector in Indonesia. *Urecol Journal. Part B: Economics and Business*, 2(1), 1-8.
- Sathyamoorthi, C., Mapharing, M., Mphoeng, M., & Dzimiri, M. (2020). Impact of financial risk management practices on financial performance: Evidence from commercial banks in Botswana. *Applied Finance and Accounting*, 6(1), 25-39.
- Toraman, C., Abdiođlu, H., İşgüden, B. (2009). İşletmelerde inovasyon sürecinde entelektüel sermaye ve yönetim muhasebesi kapsamında değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 11(1), 91-120.
- Tunçer, E. (2006). *Çok boyutlu performans değerlendirme modelleri ve bir balanced scorecard uygulaması*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Yuliani, Z., Sudarma, D., & Solimun, M. (2012). Diversification, investment opportunity set, environmental dynamics and firm value (empirical study of manufacturing sectors in Indonesia Stock Exchange). *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 6(4), 01-15.